

Received: 17 April 2025

Revised: 28 May 2025

Accepted: 30 May 2025

A SOCIAL PARTNERSHIP MODEL FOR PROMOTING CHILD AND YOUTH PARTICIPATION IN SUSTAINABLE SOCIAL DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF THE MINISTRY OF SOCIAL DEVELOPMENT AND HUMAN SECURITY

Napat SUWANNAPUK¹, Kajohnsak CHAOKROMTHONG¹ and Nittaya SINTAO¹

1 Kasembundit University, n.suwannapuk@gmail.com (N. S.); kajohnsak.cha@kbu.ac.th (K. C.); nitppm2@gmail.com (N. S.)

Handling Editor:

Professor Dr.Duangduen BHANTHUMNAVIN National Institute of Development Administration, Thailand
(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainability)

Reviewers:

1) Associate Professor Dr.Winit PHARCHARUEN	Maejo University, Thailand
2) Assistant Professor Dr.Ketsada PHATHONG	Mahamakut Buddhist University, Thailand
3) Dr.Nattawut ROONGWONG	North Bangkok University, Thailand

Abstract

This research aims to investigate the problems, elements, and models of social partnership for children and youth in Thailand, and to propose development guidelines to the Ministry of Social Development and Human Security (MSDHS) to promote sustainable youth participation. A qualitative approach was used, collecting data from in-depth interviews and focus group discussions with experts in social partnership development. The findings reveal: 1) Problems including lack of acceptance, generational gaps, and complex regulations 2) Key elements including partnership preparation, creative communication, integrated collaboration, benefit sharing, monitoring & evaluation, and governance 3) The developed model promotes sustainable social development by empowering youth as social partners and driving policy collaboration with relevant organizations.

Keywords: Model Development, Social Partnership, Children, Youth, Sustainable Development

Citation Information: Suwannapuk, N., Chaokromthong, K., & Sintao, N. (2025). A Social Partnership Model for Promoting Child and Youth Participation in Sustainable Social Development: A Case Study of the Ministry of Social Development and Human Security. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 14(2), Article 11. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.47>

รูปแบบหุ้นส่วนทางสังคมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน: กรณีศึกษากระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

ณภัทร สุวรรณพุกษ์¹, ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง¹ และ นิตยา สินธารว¹

1 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต; n.suwannapuk@gmail.com (ณภัทร); kajohnsak.cha@kbu.ac.th (ขจรศักดิ์);
nitppm2@gmail.com (นิตยา)

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์ ดร.ดุจเดือน พันธ์มนาวิน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อความยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) รองศาสตราจารย์ ดร.วินิช ฝาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษฎา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3) อาจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ รุ่งวงษ์

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา องค์ประกอบ และวิเคราะห์รูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย รวมถึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหุ้นส่วนทางสังคมให้แก่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนอย่างยั่งยืน วิธีการวิจัยใช้เชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาหุ้นส่วนทางสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหา ได้แก่ การขาดการยอมรับ ช่องว่างระหว่างวัย และกฎระเบียบที่ซับซ้อน 2) องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ การบูรณาการความร่วมมือ การแบ่งปันผลประโยชน์ การติดตามและประเมินผล และการควบคุมและกำกับดูแล 3) รูปแบบหุ้นส่วนทางสังคมที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนโดยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นหุ้นส่วนทางสังคมและขับเคลื่อนนโยบายร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, หุ้นส่วนทางสังคม, เด็ก, เยาวชน, การพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อมูลการอ้างอิง: ณภัทร สุวรรณพุกษ์, ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง และ นิตยา สินธารว. (2568). รูปแบบหุ้นส่วนทางสังคมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน: กรณีศึกษากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย*, 14(2), บทความที่ 11. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.47>

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

บทนำ

การพัฒนาเด็กและเยาวชนถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาครอบครัวและชุมชน รวมถึงระบบบริหารจัดการ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ประเทศไทยเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ อาทิ การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สังคมสูงวัย และโรคอุบัติใหม่ ทำให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองโลกที่มีสมรรถนะจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่และมีภูมิคุ้มกันต่อความเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นผู้ที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบายและการพัฒนาต่างๆ ในระยะยาว และการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะทำให้หน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ใต้้นโยบายที่ตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยยังคงประสบกับปัญหาวิกฤตในหลายมิติ ทั้งปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำ ปัญหาสังคมและการเมือง ปัญหายาเสพติด ปัญหาการติดเกมหรือหน้าจอ ปัญหาสุขภาพ และผลกระทบจากโลกที่ผันผวน (วรตล เลิศรัตน์ และ สรัช สินธุประมา, 2566) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนความจำเป็นที่แนวทางการพัฒนาประเทศต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพสังคม โดยมุ่งเน้นการจัดสวัสดิการสังคมที่ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วม

ทิศทางการกำหนดนโยบายสังคมและการจัดสวัสดิการ จึงมุ่งเน้นการส่งเสริม “การมีส่วนร่วม” ของเด็กและเยาวชนในการแก้ไขปัญหาสังคมมากขึ้น เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีพลังและมุมมองที่สามารถขับเคลื่อนประเทศได้ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2563) แต่กลไกเดิม เช่น สภาเด็กและเยาวชน กลับพบข้อท้าทายในการขับเคลื่อนโครงการ หลักธรรมาภิบาล การขาดเครือข่ายและอิสระ รวมถึงการขาดทักษะที่จำเป็น ทำให้โครงสร้างการมีส่วนร่วมดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สมพงษ์ จิตระดับ, 2555; ชานนท์ โกมลมาลย์, 2558)

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนยังคงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลากหลาย เช่น สถานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และทัศนคติ อีกทั้งกระบวนการออกแบบนโยบายสังคมและการจัดสวัสดิการมักถูกกำหนดโดยกลุ่มผู้ใหญ่ ทำให้สิทธิในการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนถูกจำกัดอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่เป็นหลัก (Golombek, 2006) สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการกระจายอำนาจและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและจัดสวัสดิการสังคมร่วมกับภาครัฐมากขึ้น (วรตล เลิศรัตน์ และ สรัช สินธุประมา, 2566) โดยภายใต้บริบทดังกล่าว แนวคิดเรื่อง “หุ้นส่วนทางสังคม (Social Partnership)” ได้ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและลดช่องว่างการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน โดยหมายถึง การรวมตัวของตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเด็กและเยาวชน เพื่อทำงานพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกัน โดยเน้นการสร้างความร่วมมือ การต่างตอบแทน และการร่วมทุนทางสังคม (นเรศ สวัสดิกุลวัฒน์, 2551) ซึ่งมีศักยภาพในการส่งเสริมความร่วมมือบนพื้นฐานของธรรมาภิบาลและความเท่าเทียม (วิชุดา แก้วเชื้อ, 2562)

แนวคิดหุ้นส่วนทางสังคมจึงมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนานโยบายสังคมและการจัดสวัสดิการในประเทศไทย โดยเฉพาะการดึงเด็กและเยาวชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหุ้นส่วน อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้แนวคิดนี้กับเด็กและเยาวชนในปัจจุบันยังคงเผชิญความท้าทายสำคัญ คือ การขาดความชัดเจนของแนวทางการพัฒนา ยังไม่มีรูปแบบ (Model) หรือองค์ประกอบที่ชัดเจนในการสร้างการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกและมีความยั่งยืนในบริบทของสังคมไทย จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการศึกษาองค์ประกอบและพัฒนารูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพและสามารถปฏิบัติได้จริงในบริบทของประเทศไทย เพื่อให้ได้องค์ความรู้และแนวทางที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรด้านเด็กและเยาวชน สามารถนำไปใช้เป็นหลักคิดและเครื่องมือในการสร้างและส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้ได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ โดยทำการทำความเข้าใจความหมาย องค์ประกอบ และกระบวนการพัฒนารูปแบบ (Model) (Keeves, 1988; วาโร เฟิงส์วอร์ด, 2553) ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกแบบรูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชน โดยจำเป็นต้องมีการบูรณาการหลักการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของเด็กและเยาวชน เพื่อให้รูปแบบสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตอบโจทย์และเกิดความยั่งยืน (Luederitz et al., 2017)

2) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยทำการศึกษาคำนึงามของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายไทย (พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม) และบทบาทในระดับสากลที่มองเยาวชนเป็นพลังขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังทำการศึกษานโยบายการมีส่วนร่วมของเยาวชน (Youth Participation) รวมถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมของเยาวชน เช่น บันไดการมีส่วนร่วมของ Hart (1992) ซึ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้ริเริ่มและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2563; Shier, 2001; Percy-Smith & Thomas, 2010) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) (United Nations Development Programme, 2020) ที่ระบุให้เด็กและเยาวชนมีบทบาทสำคัญต่อการบรรลุวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายในด้านทัศนคติ โครงสร้างที่ไม่เอื้ออำนวย การขาดทักษะ และทรัพยากร (Checkoway & Gutiérrez, 2006) โดยแนวทางการแก้ไขคือ การพัฒนาศักยภาพเยาวชน พัฒนาสภาพแวดล้อม และสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วน (Collin, 2015)

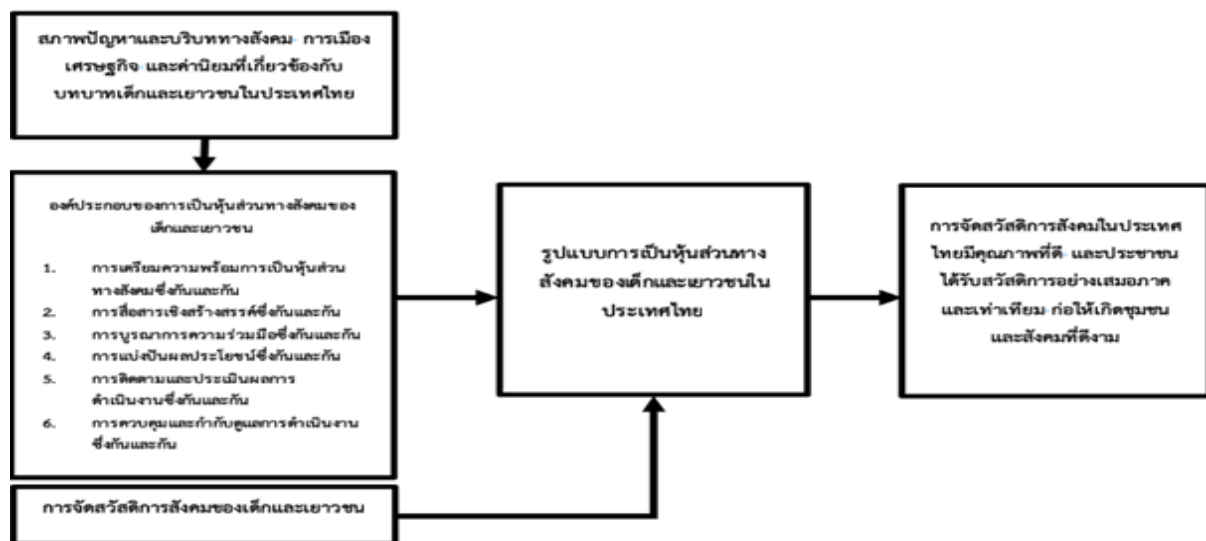
3) แนวคิดเกี่ยวกับหุ้นส่วนระหว่างเยาวชนและผู้ใหญ่ โดยทำการศึกษานโยบายและองค์ประกอบของและการเป็นหุ้นส่วนระหว่างเยาวชนและผู้ใหญ่ และผลกระทบที่มีต่อการตัดสินใจในระดับชุมชน (Zeldin, 2013) นอกจากนี้ยังทำการศึกษานโยบายการพัฒนาวัยรุ่นเชิงบวก (Positive Youth Development: PYD) (Lerner & Phelps, 2019) ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีทักษะในการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกได้ในระยะยาว (Camino & Zeldin, 2014)

4) แนวคิดเกี่ยวกับหุ้นส่วนทางสังคม และการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยหุ้นส่วนทางสังคม คือการร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ (รัฐ เอกชน ประชาสังคม รวมถึงเยาวชน) เพื่อบรรลุเป้าหมายทางสังคม (นเรศ สวัสดิ์กุลวัฒน์, 2551; Nelson & Zadek, 2000) และมีความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมทางสังคมและความยั่งยืน (Selsky & Parker, 2005; Glasbergen et al., 2007) ซึ่งพบว่าการนำเด็กและเยาวชนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนจะช่วยให้นโยบายและโครงการมีความสอดคล้องและยั่งยืนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ แนวคิดธรรมาภิบาลแบบร่วมมือ (Bovaird & Löffler, 2003; Ansell & Gash, 2008) ถือเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Emerson et al., 2012) ดังนั้น การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในหุ้นส่วนทางสังคมจึงส่งผลบวกต่อความยั่งยืนของโครงการ

5) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ได้มีการนำเอาหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 และพระราชบัญญัติที่สำคัญ เช่น พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 และ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 (และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ซึ่งล้วนให้ความสำคัญกับสิทธิในการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 1) รูปแบบการวิจัย: ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชิงลึกเกี่ยวกับประเด็นการวิจัย
- 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ: ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ตรงที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม หรือการบริหารงานด้านเด็กและเยาวชน ไม่ต่ำกว่า 10 ปี หรือเป็นผู้นำเด็กและเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น 29 คน จาก 5 กลุ่มหลัก ดังนี้ 1) กลุ่มภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมกิจการเด็กและเยาวชน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) 2) กลุ่มภาคเอกชน ได้แก่ องค์กรภาคเอกชนที่มีการดำเนินงาน ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ซึ่งในงานวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารหรือผู้แทนจากบริษัท ยูรพลัส ไทยแลนด์ จำกัด 3) กลุ่มภาคประชาสังคม ได้แก่ องค์กรทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA), โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP), มูลนิธินวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม 4) กลุ่มภาควิชาการ ได้แก่ นักวิชาการหรือนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 5) กลุ่มองค์กรเด็กและเยาวชน ได้แก่ ผู้แทนจากสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย, ผู้แทนจากองค์กรเยาวชน SEED Thailand
- 3) เครื่องมือวิจัย: ผู้วิจัยใช้แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Guideline) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถามหลักที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 2 ชุด (สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย) เครื่องมือวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
- 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล: เก็บข้อมูลปฐมภูมิ จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้ว และจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบเอกสาร บทความวิชาการ เป็นต้น

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

5) การวิเคราะห์ข้อมูล: ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย และการศึกษาเอกสาร โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ดำเนินการถอดเทปจากการบันทึกการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อย 2) กำหนดหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) และจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามชุดรหัสที่พัฒนาขึ้น 3) ดำเนินการตีความข้อมูล และสังเคราะห์เป็นข้อสรุปเชิงลึก และใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) โดยดำเนินการตรวจสอบสามเส้าด้านแหล่งข้อมูล และด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

สภาพปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

การวิจัยพบปัญหาและอุปสรรคสำคัญ 3 ประเด็น ได้แก่

- 1) ปัญหาการขาดการยอมรับของเด็กและเยาวชน โดยทัศนคติของสังคมและหน่วยงานจำนวนมากยังมองว่าเด็กและเยาวชนขาดวุฒิภาวะและประสบการณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งสะท้อนว่า ทัศนคติของสังคมไทยที่ยังมองเด็กและเยาวชนเป็นเพียงผู้รับ
- 2) ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย โดยความแตกต่างด้านทัศนคติ ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจหรือไม่เข้าใจกัน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งกล่าวว่า การเข้าใจถึงความต้องการและสภาพปัญหาที่ไม่เหมือนกัน วิธีการแก้ปัญหาที่ต่างกัน ทำให้การร่วมมือกันไม่สามารถประสบความสำเร็จได้
- 3) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและกฎระเบียบที่ซับซ้อน โดยข้อจำกัดจากกฎหมาย และระเบียบราชการที่ซับซ้อน เป็นอุปสรรคต่อความคล่องตัวในการทำงานร่วมกับเด็กและเยาวชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งระบุว่า กฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติของส่วนราชการค่อนข้างล้าสมัย โดยเฉพาะระเบียบทางการเงินการคลังที่ไม่เอื้อต่อการทำงานทางสังคมของเด็กและเยาวชน

องค์ประกอบรูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการเตรียมความพร้อมการเป็นหุ้นส่วนซึ่งกันและกัน โดยมีการสร้างความตระหนักรู้, ปรับทัศนคติ, กำหนดค่านิยมร่วม, ทำความเข้าใจบทบาท, สร้างความไว้วางใจ ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า ‘ควรมีการพัฒนากระบวนการในการเตรียมความพร้อมเบื้องต้นให้กับหน่วยงานที่จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนทางสังคมร่วมกับเด็กและเยาวชน’ แสดงถึงความจำเป็นในการวางรากฐานการทำงานร่วมกัน
- 2) ด้านการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ซึ่งกันและกัน โดยมีขั้นตอนได้แก่การพัฒนาช่องทางสื่อสาร, ส่งเสริมการวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์, จัดอบรมร่วมกัน, กำหนดแนวปฏิบัติร่วม ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า ‘หน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกับเด็กและเยาวชน จำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมพร้อมในประเด็นด้านการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น’ แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
- 3) ด้านการบูรณาการความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยมีขั้นตอนได้แก่ การสร้างความเข้าใจ, กำหนดเป้าหมายร่วม, วางแผนออกแบบกิจกรรม, กำหนดบทบาท, ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า ‘การบูรณาการความร่วมมือ เป็นหัวใจสำคัญของการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม ซึ่งเราต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน’ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการการทำงานร่วมกันที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
- 4) ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยมีขั้นตอนได้แก่ การระบุผลประโยชน์ร่วม, พัฒนารอบการแบ่งปัน, ระดมทุน, จัดตั้งกองทุน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งระบุว่า ‘การพัฒนาการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชน ต้องทำให้มั่นใจว่าจะเกิดความยั่งยืน และเป็นประโยชน์กับทุกฝ่ายอย่างแท้จริง’ แสดงให้เห็นถึงแนวทางการทำงานที่ควรมีการได้รับผลตอบแทนที่มีคุณค่า
- 5) ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานซึ่งกันและกัน โดยมีขั้นตอนได้แก่ การพัฒนารอบการติดตาม, จัดทำรายงานความก้าวหน้า, จัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า ‘การจะขับเคลื่อนกิจกรรม

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

พัฒนาสังคมให้มีประสิทธิภาพ ต้องมีการวางแผนและติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะ' แสดงถึงให้เห็นถึงความจำเป็นของกลไกการติดตามและประเมินผล

6) ด้านการควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินงานซึ่งกันและกัน โดยมีขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความเข้าใจ, พัฒนารอบการกำกับดูแล, จัดทำรายงานประเมินโครงการ, พัฒนาเครื่องมือกำกับดูแล ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า 'ถ้าอยากจะทำให้เกิดการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมกันจริง อาจจำเป็นต้องมีแนวทางในการกำกับดูแลที่ชัดเจน' แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบ

รูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย (PCISMA Model)

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของทั้ง 6 องค์ประกอบ

การอภิปรายผลการวิจัย องค์ความรู้ใหม่ และข้อเสนอแนะ

1) การอภิปรายผลการวิจัย

1.1) ปัญหาและอุปสรรคของการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย พบว่า มี 3 ประเด็น ได้แก่

1.1.1) ปัญหาการขาดการยอมรับในการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมที่ของเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลาง (Adultism) และงานวิจัยของ Hart (1992) ที่ระบุว่า เด็กมักถูกรวมอยู่ในกระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะพิธีการมากกว่าการเป็นหุ้นส่วนอย่างแท้จริง

1.1.2) ปัญหาช่องว่างระหว่างวัย สัมพันธ์กับแนวคิดการสื่อสารระหว่างวัย (Intergenerational Communication) และงานวิจัยของ Marc Prensky (2001) ที่ชี้ว่าการไม่สามารถสื่อสารและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างวัยเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโครงการที่ยั่งยืน

1.1.3) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและกฎระเบียบที่ซับซ้อน เชื่อมโยงกับแนวคิดระบบราชการ (Bureaucracy) และงานวิจัยของ องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย (2561) ที่ระบุว่า สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย ทำให้การทำงานโดยเยาวชนหรือร่วมกับเยาวชนเป็นไปได้ยาก

1.2) องค์ประกอบของการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ผลการวิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.2.1) ด้านการเตรียมความพร้อมการเป็นหุ้นส่วนซึ่งกันและกัน เนื่องจากมีความจำเป็นในการเตรียมความพร้อมทุกฝ่าย ทั้งการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ การปรับทัศนคติ การกำหนดค่านิยมร่วม การทำความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของหุ้นส่วนแต่ละฝ่าย และการสร้างความไว้วางใจ เชื่อมโยงกับแนวคิด Youth Adult Partnership และ Positive Youth Development (Zeldin, 2013; Lerner & Phelps, 2019) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภรณ์ สอาดเยี่ยม และคณะ (2564) ที่ระบุว่า การเป็นหุ้นส่วนจะประสบความสำเร็จนั้นต้องมีความเข้าใจ เป้าหมาย และความรับผิดชอบร่วมกัน

1.2.2) ด้านการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ซึ่งกันและกัน โดยมีบทบาทสำคัญสำหรับการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างองค์กรภาคีกับเด็กและเยาวชน ผ่านการพัฒนาช่องทางสื่อสาร การส่งเสริมการวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ การจัดอบรมร่วมกัน และการกำหนดแนวปฏิบัติร่วม สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารสองทาง และการฟังอย่างตั้งใจ (Rogers & Farson, 1957) และงานวิจัยของ วิไลพร ภิญโญโอภาส (2557) ที่ระบุถึงรูปแบบการสื่อสารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน

1.2.3) ด้านการบูรณาการความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยการทำงานร่วมกันในการออกแบบและดำเนินโครงการ ถือเป็นรากฐานสำคัญที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการสร้างความเข้าใจ การร่วมกันกำหนดเป้าหมาย การวางแผนและออกแบบกิจกรรม การกำหนดบทบาทหน้าที่ และการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดธรรมาภิบาลแบบร่วมมือ (Ansell & Gash, 2008) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bryson (2018) ที่ระบุถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์ร่วมกัน เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความร่วมมือและความสำเร็จในการดำเนินงาน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

1.2.4) ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมได้อย่างยั่งยืน จะต้องอาศัยการมีเป้าหมายและผลลัพธ์หรือประโยชน์ร่วมกัน ผ่านการระดมผลประโยชน์ร่วม การพัฒนากรอบการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน การระดมทุน และการจัดตั้งกองทุน สอดคล้องกับแนวคิดการสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน (Porter & Kramer, 2011) และแนวคิดของ Axelrod (1984) ที่ระบุถึงความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เข้าร่วมได้รับผลประโยชน์จากการร่วมมือ

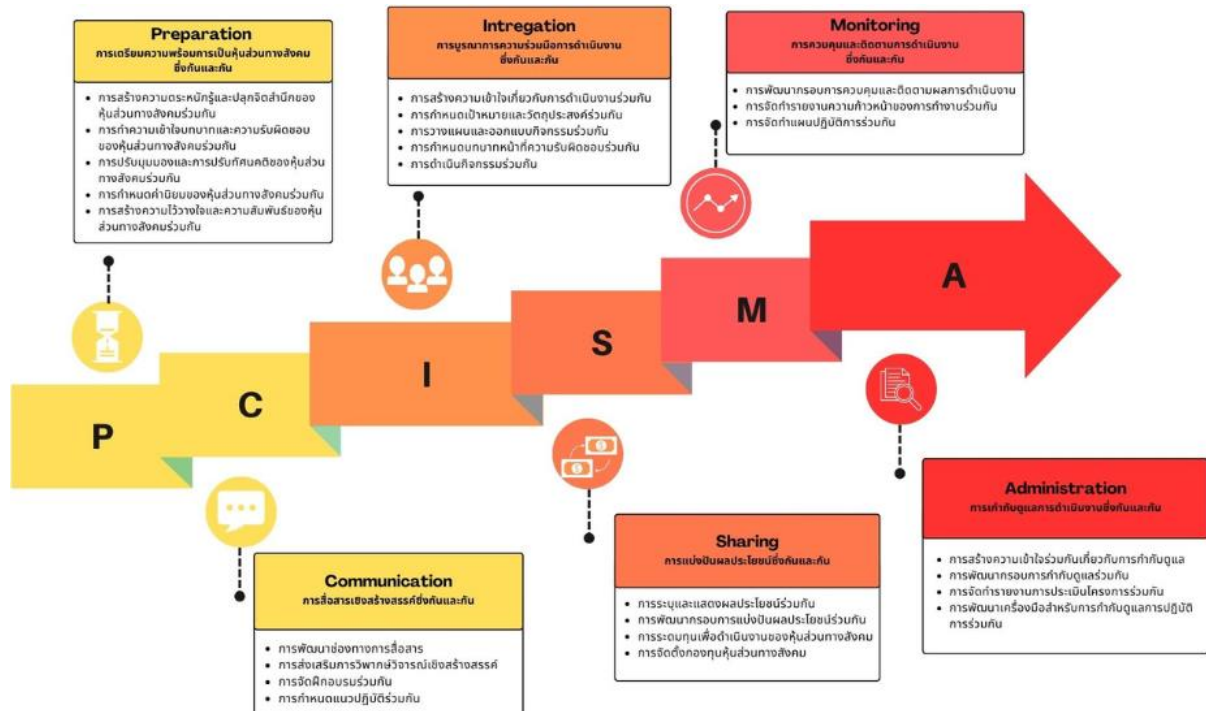
1.2.5) ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานซึ่งกันและกัน โดยการติดตามและร่วมประเมินผลการดำเนินงานมีความสำคัญต่อความสำเร็จผ่านการร่วมกันพัฒนากรอบการติดตามและประเมินผล การจัดทำรายงานความก้าวหน้า และการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน สอดคล้องกับแนวทางการประเมินผลลัพธ์ที่เป็นระบบ (Kirshner, 2008; Fagan et al., 2011; Wong et al., 2010) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Patton (2011) โดยระบุถึง การประเมินผลเชิงพัฒนาที่สำคัญต่อการติดตามและปรับปรุงการดำเนินงาน

1.2.6) ด้านการควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินงานซึ่งกันและกัน เป็นกลไกสำคัญในกำกับและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ กับเด็กและเยาวชน ผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมและกำกับดูแล การร่วมกันพัฒนากรอบการกำกับดูแล การจัดทำรายงานประเมินโครงการ และการพัฒนาเครื่องมือสำหรับกำกับดูแล สอดคล้องกับหลักการการตรวจสอบโดยเยาวชน (Youth Audit) และ ทฤษฎีธรรมาภิบาล (Governance Theory) (United Nations Children's Fund, 2020; Rhodes, 1996) และงานวิจัยของ Bryson et al. (2014) ที่ระบุถึง หลักการการกำกับดูแลกิจการสาธารณะที่มีการดำเนินงานเพื่อสังคมนั้น จำเป็นต้องมีกระบวนการประเมินผลกระทบของโครงการและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านนี้ เมื่อนำมาปฏิบัติอย่างบูรณาการ จะก่อให้เกิดวงจรการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement Cycle) ซึ่งจำเป็นต่อความยั่งยืนของหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในทุกองค์ประกอบ จะช่วยให้โครงการและนโยบายตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) องค์ความรู้ใหม่ การวิจัยนี้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ โดยเป็นการบูรณาการหลักการสำคัญ ได้แก่ หลักการหุ้นส่วนระหว่างเยาวชนและผู้ใหญ่, หลักการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก, และ หลักการการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน เข้ากับการบริหารจัดการองค์ประกอบของการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยทั้ง 6 องค์ประกอบที่ได้จากการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาเป็น “รูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย (PCISMA Model)” ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ภาพที่ 2 รูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3) ข้อเสนอแนะ

3.1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1.1) พม. ควรกำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการนำเอารูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่มีเด็กและเยาวชนเป็นผู้ร่วมดำเนินงาน

3.1.2) พม. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานภาคีที่มีการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชน นำเอาหลักคิดเกี่ยวกับการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงาน

3.1.3) พม. ควรมีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม ให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน และสร้างความชัดเจนของแนวทางและกฎระเบียบในการดำเนินงาน เพื่อให้ทุกภาคส่วนเกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานร่วมกัน พร้อมทั้งดำเนินการจัดตั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาช่องว่างระหว่างวัย และทัศนคติเชิงลบของสังคมที่มีต่อการดำเนินงานของเด็กและเยาวชน

3.2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

3.2.1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม ควรกำหนดนโยบายและแผนงานที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมมากขึ้น ผ่านการจัดตั้งเวทีหรือช่องทางให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ

3.2.2) ควรมีการพิจารณาเผยแพร่ข้อมูล ประชาสัมพันธ์ และจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของเด็กและเยาวชนในการร่วมกันพัฒนาสังคม ภายใต้แนวคิดหุ้นส่วนทางสังคม

3.2.3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ควรจัดโครงการหรือกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3.2.4) ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม มีการพัฒนาเครื่องมือหรือแบบวัดผลที่สามารถใช้ในการติดตามและประเมินผลกระทบทางสังคมจากการดำเนินงานของหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนได้

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

3.2.5) ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมที่ประสงค์จะมีการดำเนินงานร่วมกับเด็กและเยาวชน นำเอารูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ไปประยุกต์ใช้ เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่มีเด็กและเยาวชนเป็นผู้ร่วมดำเนินงาน

3.3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1) ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการยอมรับบทบาทของเด็กและเยาวชนในการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม โดยการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อทัศนคติและการยอมรับของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมที่มีต่อการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

3.3.2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือศึกษาแนวทางการสร้างกลไกหรือแพลตฟอร์มที่จะช่วยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูล การประสานงาน และการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ

3.3.3) ควรศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนผลลัพธ์และผลกระทบของการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมของเด็กและเยาวชนในมิติด้านต่างๆ อาทิเช่น มิติด้านการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน มิติด้านการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย มิติด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2563). รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2562. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชานนท์ โกมลมาลย์. (2558). การประเมินผลการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- นเรศ สวัสดิกุลวัฒน์. (2551). แนวทางการพัฒนาการเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในการจัดสวัสดิการเด็ก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529).
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570).
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550.
- วรต เลิศรัตน์ และ สรัช สินธุประมา. (2566). เด็กและครอบครัวไทยในสองทศวรรษ: รายงานสถานการณ์เด็ก เยาวชน และครอบครัวปี 2023. กรุงเทพฯ: ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(4), 1-15.
- วิชุดา แก้วเชื้อ. (2562). การเสริมสร้างความเข้มแข็งตามแนวคิดหุ้นส่วนทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรสาธารณประโยชน์. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลพร ภิญโญโอภาส. (2557). รูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาชุมชนกรณีศึกษาชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2555). การสร้างความเป็นพลเมืองดีในสภาเด็กและเยาวชนระดับท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมดา.
- องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2561). สถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.
- อาภรณ์ สอาดเอี่ยม, ชนิตา มิตรานันท์, ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์ และ อรุณี นีราศรพ. (2564). ความเป็นหุ้นส่วน: บทบาทของครอบครัวและโรงเรียน. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ, 10(2), 1-13.
- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543-571.

- Axelrod, R. (1984). *The evolution of cooperation*. New York: Basic Books.
- Bovaird, T., & Löffler, E. (eds.). (2003). *Public management and governance*. London: Routledge.
- Bryson, J. (2018). *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Bryson, J., Crosby, B., & Bloomberg, L. (2014). Public value governance: Moving beyond traditional public administration and NPM. *Public Administration Review*, 74(4), 445-456.
- Camino, L., & Zeldin, S. (2014). "Everyday Pinups" of youth-adult partnership: The research to practice-policy connections. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 141, 19-28.
- Checkoway, B., & Gutiérrez, L. (2006). Youth participation and community change: An introduction. *Journal of Community Practice*, 14(1-2), 1-9.
- Collin, P. (2015). *Young citizens and political participation in a digital society*. London: Palgrave Macmillan.
- Emerson, K., Nabatchi, T., & Balogh, S. (2012). An integrative framework for collaborative governance. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 22(1), 1-29.
- Fagan, A., Hanson, K., Briney, J., & Hawkins, J. (2011). Sustaining the utilization and high-quality implementation of tested and effective prevention programs using the Communities That Care prevention system. *American Journal of Community Psychology*, 48(3-4), 216-227.
- Glasbergen, P., Biermann, F., & Mol, A. (eds.). (2007). *Partnerships, governance and sustainable development: Reflections on theory and practice*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Golombek, S. (2006). National Youth Service Day: A Youth Development Strategy. *Journal of Youth Development*, 1(1), Article 7.
- Hart, R. (1992). *Children's participation: From tokenism to citizenship*. Nakhon Pathom: International Child Development Center.
- Keeves, J. (ed.). (1988). *Educational research, methodology, and measurement: An international handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Kirshner, B. (2008). Guided Participation in Three Youth Activism Organizations: Facilitation, Apprenticeship, and Joint Work. *Journal of the Learning Sciences*, 17(1), 60-101.
- Lerner, R., & Phelps, E. (2019). *Positive youth development*. Oxford: Oxford University Press.
- Luederitz, C., Schöpke, N., Wiek, A., Lang, D., Bergmann, M., Bos, J., ...& Westley, F. (2017). Learning through evaluation – A tentative evaluative scheme for sustainability transition experiments. *Journal of Cleaner Production*, 169, 61-76.
- Nelson, J., & Zadek, S. (2000). *Partnership Alchemy: New Social Partnerships in Europe*. Copenhagen: The Copenhagen Centre.
- Patton, M. (2011). *Developmental evaluation: Applying complexity concepts to enhance innovation and use*. New York: Guilford Press.
- Percy-Smith, B., & Thomas, N. (eds.). (2010). *A handbook of children and young people's participation: Perspectives from theory and practice*. London: Routledge.
- Porter, M., & Kramer, M. (2011). Creating shared value. *Harvard Business Review*, 89(1/2), 62-77.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Rhodes, R. (1996). The new governance: Governing without government. *Political Studies*, 44, 652-667.

Rogers, C., & Farson, R. (1957). *Active listening*. Illinois: University of Chicago.

Selsky, J., & Parker, B. (2005). Cross-sector partnerships to address social issues: Challenges to theory and practice. *Journal of Management*, 31(6), 849-873.

Shier, H. (2001). Pathways to participation: Openings, opportunities and obligations. *Children & Society*, 15(2), 107-117.

United Nations Children's Fund. (2020). *The State of the World's Children 2019: Children, food and nutrition - Growing well in a changing world*. New York: United Nations Children's Fund.

United Nations Development Programme. (2020). *Human Development Report 2020: The Next Frontier: Human Development and the Anthropocene*. New York: United Nations Development Programme.

Wong, N., Zimmerman, M., & Parker, E. (2010). A typology of youth participation and empowerment for child and adolescent health promotion. *American Journal of Community Psychology*, 46(1-2), 100-114.

Zeldin, S. (2013). Youth-Adult Partnerships in Community Decision Making: What Does It Take to Engage Adults in the Practice?. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 137, 35-45.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).